

4. Про право на цивільну вогнепальну зброю : проєкт Закону України від 25.06.2021. № 5708. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72360 (дата звернення: 23.02.2024).

5. Законодавче підґрунтя права на цивільну зброю. URL http://lsej.org.ua/4_2022/59.pdf (дата звернення: 05.02.2023).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-69>

CAPABILITIES OF MODERN INFORMATION AND ANALYTICAL TECHNOLOGIES IN THE FIELD OF ARMS TRAFFICKING

МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРІ ОБІГУ ЗБРОЇ

Nehrebetskyi V. V.

*PhD in Law, Associate Professor
Academician V. V.
Stashys Scientific Research Institute
for the Study of Crime Problems
of the National Academy of Sciences
of Ukraine,
Yaroslav Mudryi National Law
University*

Негребецький В. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
НДІ вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса
НАПрН України,
Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого*

Події 11 вересня 2001 р. ознаменували новий етап у розвитку й застосуванні біометричних технологій. Відповідно й у криміналістиці застосування біометричних технологій є актуальним. Ідея створення біометричних систем була пов'язана з необхідністю створення систем безпеки до стратегічних об'єктів. Така технологія потрібна для того, щоб в автоматичному режимі розпізнати конкретну особу, якій у випадку підтвердження особи буде наданий доступ до об'єкта.

Використання автоматизованих систем реєстрації біометричних характеристик людини в зоні бойових дій надає можливості контролювати та запобігати кримінальним правопорушенням. Так, в Іраку і Афганістані для збору даних американські військові використовували системи ВАТ (Biometrics Automated Toolset) або НІІДЕ (Handheld Interagency Identity Detection Equipment).

Комплект ВАТ складається з чотирьох частин-ноутбука, цифрової фотокамери, сканера відбитків пальців і сканера райдужної оболонки. Зібрані дані перевіряються по базі даних, яку містить ноутбук. База

періодично синхронізується з центральним сервером групи біометричних технологій. HIIDE – це мобільний термінал, який дозволяє фіксувати відбитки пальців, фотографії, зображення сітківки та біографічні дані, отримані в результаті опитування. Для збору даних про екіпажі морських суден і човнів застосовується спеціальний комплект, захищений від впливу води і підвищеного вібраційного впливу. Система HIIDES була розроблена для того, щоб Збройні сили США могли легко ідентифікувати людей в польових умовах і відрізняти друга від ворога.

Так, широке поширення набули автоматизовані дактилоскопічні ідентифікаційні системи (АДІС), що використовуються в кримінальній реєстрації. Наприклад, у Харкові в 2002 році була введена в експлуатацію АДІС "Дакто-2000". Перевага такої системи, стало очевидним, коли в період із серпня 2002 р. по березень 2010 р. завдяки впровадженню цієї системи було встановлено 988 осіб, причетних до нерозкритих злочинів, установлені особи 629 невідомих трупів, 164 випадку приховання особами своїх анкетних даних, об'єднано 27 кримінальних проваджень.

Біометричні технології надають можливість в автоматичному режимі перевіряти особу, наприклад при перетинанні державного кордону. Це стало можливим завдяки впровадженню біометричних паспортів. Біометричними називають документи, що посвідчують особу та містять електронний носій інформації, на якому записано інформацію про біометричні дані власника документу з метою його ідентифікації. Передбачається, що такі документи найбільш захищені від підробок та виключають можливість користування ними будь-якою особою, окрім власника. Головна ідея впровадження більш захищених документів, які забезпечують ідентифікацію особи – це суттєве підвищення захищеності суспільства від проявів злочинності та міжнародного тероризму.

Біометричні паспорти набули поширення у світі. На Україні 20.11.2012 р. було прийнято Закон "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус" № 5492-VI, відповідно до якого передбачено введення документів з електронним носієм, на якому передбачається розміщення біометричних даних про особу. В 2017 році Уряд України затвердив Положення про національну систему біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства. Документом визначено, що це автоматизована система, створена в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, за допомогою якої забезпечується встановлення особи іноземця та особи без грома-

дянства, які в'їжджають в Україну, виїжджають з України, здійснення контролю за додержанням ними правил перебування на території нашої держави.

Державна прикордонна служба у грудні 2017 р. презентувала систему фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства. Ця система фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства було розгорнуто на виконання Указу Президента України від 30 серпня 2017 р. № 256 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 10 липня 2017 р. «Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержання ними правил перебування на території України». З серпня 2017 року інформаційна система прикордонного відомства автоматично підраховує кількість дозволених днів перебування іноземців в Україні. Під час паспортного контролю інспектори Держприкордонслужби здійснюватимуть перевірку паспортних документів іноземців, в тому числі за базами Інтерполу. Також відбуватиметься зчитування інформації (відбитки пальців) за допомогою рідерів, яка надходитиме до підсистеми обробки біометричних даних відомства. Крім того, через міжвідомчу інформаційно-телекомунікаційну систему «Аркан» вона надходитиме до Національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства Державної міграційної служби. При повторному перетині особою кордону здійснюватиметься процес ідентифікації особи. При цьому інспектор бачитиме чи здавала людина свої біометричні дані і здійснюватиме їх перевірку. У разі не співпадіння даних особою буде направлено на додатковий контроль для з'ясування обставин.

Використання автоматизованих систем реєстрації користувача зброї за допомогою біометричних характеристик людини надає можливість контролювати процес використання конкретного екземпляра зброї. Так, у 2022 році американська компанія Lodestar показала прототип пістолета "розумного" LS9 з біометричною ідентифікацією власника. До зброї інтегровані сканер відбитків пальців та мікросхема NFC, що активується додатком на смартфоні, а також панель для введення PIN -коду. Пістолет може бути активований для більш ніж одного користувача. Якщо справжність особи користувача не буде підтверджена, зброя вимкнеться, і з неї не можна буде вистрілити. Це також зробить втрачену або викрадену зброю марною, що важливо для поліції та тюремних охоронців. Стосовно обігу і використання зброї біометричні технології, з нашого погляду, мають велике майбутнє.

Література:

1. Kelsey Atherton. The enduring risks posed by biometric identification systems (09.02.2022). URL: <https://www.brookings.edu/techstream/the-enduring-risks-posed-by-biometric-identification-systems/>

2. Biometric Automated Toolset (BAT) and Handheld Interagency Identity Detection Equipment (HIIDE). URL: https://www.nist.gov/system/files/documents/2021/03/23/ansi-nist_archived_vermury-bat-hiide.pdf

3. Держприкордонслужба презентувала систему фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Derzhprikordonsluzhba-prezentovala-sistemu-fiksacii-biometrichnih-danih-inozemciv-ta-osib-bez-gromadyanstva/>

4. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5492-17>

5. Положення про національну систему біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства: Постанова КМУ від 27.12.2017 № 1073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1073-2017-п#Text>

6. Держприкордонслужба презентувала систему фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Derzhprikordonsluzhba-prezentovala-sistemu-fiksacii-biometrichnih-danih-inozemciv-ta-osib-bez-gromadyanstva/>

7. Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 10 липня 2017 р. «Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержання ними правил перебування на території України»: Указ Президента України від 30 серпня 2017 р. № 256. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2562017-22506>

8. Американська компанія Lodestar показала прототип пістолета "розумного" LS9 з біометричною ідентифікацією власника (19.01.2022). URL: <https://itc.ua/news/amerikanskaya-kompaniya-lodestar-pokazala-prototip-umnogo-pistoleta-ls9-s-biometricheskoj-identifikaciej-vladelcza/>